

Hanna-Mari Luukkonen ja Juhani Taponen

Postpartum uterine disease in cattle – A review

Poikimisen jälkeiset kohtutulehdukset naudalla – kirjallisuuskatsaus

SUMMARY

Bovine uterus is commonly infected during parturition. The infection leads to uterine disease in about a half of the parturitions, causing economic losses due to decreased fertility. Retained fetal membranes and dystocia are the major predisposing factors for infection. Uterine infections are almost always mixed infections, Trueperella pyogenes, Escherichia coli, Fusobacterium necrophorum and Prevotella melaninogenicus being the most often found bacteria. Uterine inflammations can be classified into five types, with varying definitions. Metritis is an acute, systemic disease that occurs mainly during the first 2 weeks postpartum. Metritis is treated with parenteral antibiotics and anti-inflammatory drugs. Endometritis is a superficial inflammation with vaginal discharge. Endometritis is considered clinically significant if it continues longer than 3 weeks postpartum. The quality of the studies on the treatment of endometritis varies due to differences in diagnostic criteria and the definitions of cure. The goal of the treatment of endometritis should be to prevent the decrease of fertility. Endometritis is treated with prostaglandin given not earlier than 4 weeks postpartum. Pyometra is a specific type of uterine infection, where purulent exudate accumulates in the uterus. Pyometra is efficiently treated with prostaglandin. The prevention of uterine diseases is based on the support of immune functions by maintaining feed intake and avoiding deep negative energy balance.

YHTEENVETO

On tavallista, että naudun kohtu infektoituu poikimisen yhteydessä. Vajaassa puolessa poikimisista infektiot johtaa eriasteisiin kohtun tulehduksiin. Näistä aiheutuu taloudellisia tappioita heikentyneenä hedelmällisyytenä. Merkittävimmät infektiolle altistavat tekijät ovat jälkeisten jääminen ja poikimavaiveudet. Kohtun immunologialla näyttää kuitenkin olevan hyvin suuri merkitys sille, johtaa ko infektiotulehdukseen. Kohtutulehdus aiheutuu lähes aina sekainfektioista; yleisimmin eristettyjä bakteereja ovat Trueperella pyogenes, Escherichia coli, Fusobacterium necrophorum ja Prevotella melaninogenicus. Kohtutulehdukset jaotellaan yleensä viiteen eri tyyppiin, jotka ovat metriitti sekä puerperaali, krooninen ja subkliininen endometriitti sekä pyometra. Näiden tarkat määritelmät eivät kuitenkaan ole vakiintuneet. Metriitti on akuutti, yleisoireita aiheuttava sairaus, jota esiintyy lähinnä ensimmäisen parin viikon sisällä poikimisesta. Se hoidetaan parenteraalisesti antibiootilla ja kipulääkityksellä. Endometriitti on kohtun limakalvon tulehdus, joka ei aiheuta yleisoireita, vaan oireilee enintään emätinvuotona. Endometriittiä pidetään merkittävänä vasta sen jatkuessa yli 3 viikkoa poikimisen jälkeen. Tutkimustulokset endometriitin hoidosta ovat osin ristiriitaisia, ja niitä on usein vaikea verrata keskenään johtuen diagnostisten kriteereiden sekä paranemisen määrittelyn eroista. Endometriitin hoidolla tavoitellaan sitä, ettei tiinehtyminen viivästy. Endometriitti hoidetaan aikaisintaan 4 viikon kuluttua poikimisesta annetulla prostaglandiinilla. Pyometra on kohtutulehduksen erityinen tyyppi, jossa kohtuun kertyy märkäeritettä. Pyometra on hoidettavissa tehokkaasti prostaglandiinilla. Kohtutulehdusten ehkäisyyn periaatteena on tukea ja ylläpitää immuunimekanismeja poikimisen aikoihin. Tähän vaikutetaan parhaiten huolehtimalla lehmän syöntikyvystä ja energiansaannista.

YDINKOHDAT:

- Poikimisen jälkeiset kohtutulehdukset aiheuttavat tappioita heikentyneestä hedelmällisyydestä johtuen.
- Metriitti on akuutti, yleisoireinen sairaus, joka hoidetaan parenteraalisesti antibiootilla.
- Puerperaali ja krooninen endometriitti oireilevat purulenttina tai mukopurulenttina valutteluna, ja ne on järkevää hoitaa aikaisintaan 4 viikkoa poikimisen jälkeen.
- Kohtutulehdukset johtunevat pääasiassa immuunipuolustuksen heikentymisestä, joten ehkäisyssä on tärkeää huolehtia lehmän energiansaannista ja välttää stressiä poikimisen aikoihin.